

December 2017

Landbrugets økonomiske holdbarhed 2016

En betydelig del af produktionen er flyttet fra små, ineffektive bedrifter med ældre ejere samt økonomisk nødstedte til mere rentable bedrifter med betydelig bedre evne til at generere likviditet. Det har dog samlet set medført højere gæld, og der er fortsat en række bedrifter, som er stærkt økonomisk udfordret.

På baggrund af de endelige resultater for 2016 og de nyeste forudsætninger vedrørende konjunkturjusterede priser og renter, ekstraordinære forhold, "neutrale" investeringer mv., er landbrugets økonomiske situation beregnet for kombinationen af gældsprocent og likviditetsoverskud.

Mere detaljerede forudsætninger samt beregninger med en yderligere opdeling af gældsprocent samt beregninger for driftsgrenene findes i bilagene.

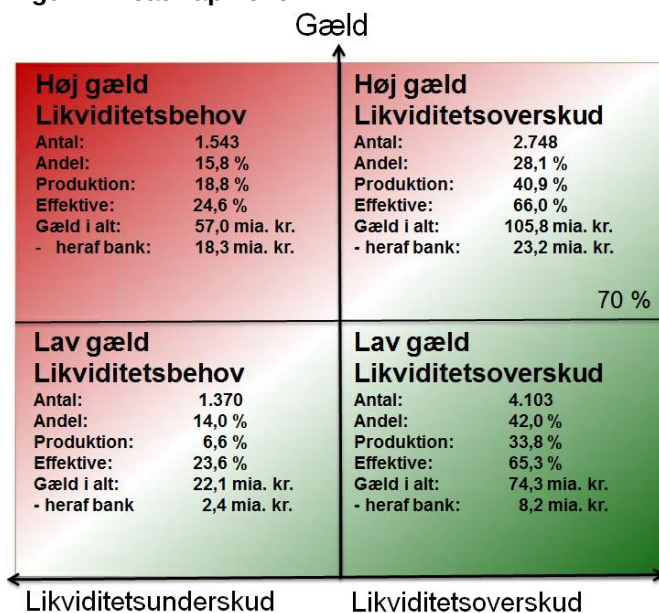
4	3
2	1

I det efterfølgende, vil modellens kvadranter blive omtalt således:

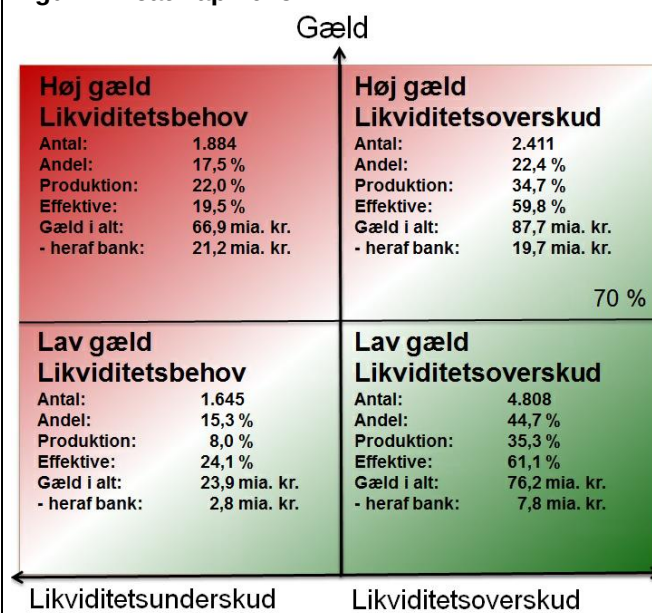
Det er i øvrigt ikke muligt at sammenligne tidligere års udgivelser af heatmap'en med resultaterne for 2016, da bl.a. prisforudsætningerne ændres hvert år iht. de langsigtede forventninger fra OECD/FAO, der er valgt som referencegrundlag for et "normalår". Der er derfor foretaget beregninger bagud i tid med de samme forudsætninger, som er gældende i 2016.

Nedenfor vises resultaterne af analyserne med en beregning af 2015 med de samme pris- og renteforudsætninger mv. til sammenligning:

Figur 1. Heatmap 2016

Figur 2. Heatmap 2015

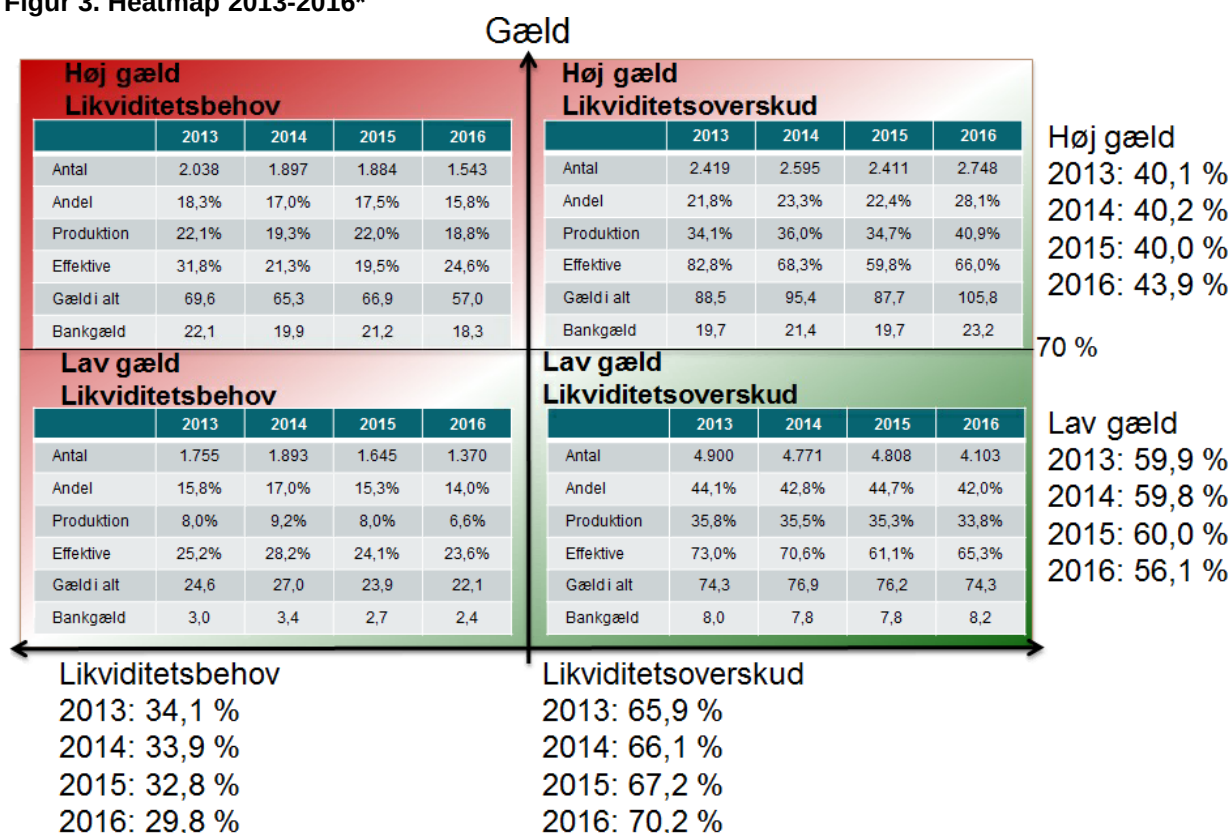

Fra 2015 til 2016 er der sket en forskydning, således at andelen i kvadrant 3 er blevet betydelig større, mens andelen er faldet i de tre øvrige kvadranter.

Samtidig viser resultaterne, at der fortsat er et betydeligt antal økonomisk udfordrede bedrifter. Der er således godt 1.500 bedrifter i gruppen med høj gæld og likviditetsunderskud. Både andel og antal er dog faldet betydeligt i 2016.

Set over en lidt længere periode, ses den samme udvikling med væsentligt flere i kvadrant 3, mens andelen falder i de øvrige tre kvadranter. Der ses en forcering fra 2015 til 2016.

Figur 3. Heatmap 2013-2016*

* I lighed med sammenligningen mellem 2015 og 2016 er forudsætningerne i 2016 anvendt i hele perioden 2013-2016

Helt overordnet er der sket en markant udvikling i andelen med høj/lav gæld. Især fra 2015 til 2016. Andelen med høj gæld er således steget fra 40 til ca. 44 pct. Samtidig er den løbende stigning i andelen af bedrifter med likviditetsoverskud steget, hvor udviklingen også springer markant fra 2015 til 2016.

Der er flere forklaringer på den markante udvikling, både i den overordnede bevægelse opad mod højere gæld og til højre mod bedre likviditet:

- Den væsentligste årsag til den markante **strukturudvikling**. Danmark Statistik har opgjort et fald i antal heltidsbedrifter fra 2015 til 2016 på ca. 1.000 bedrifter, så der nu er 9.789 heltidsbedrifter i dansk landbrug. En del af faldet kan forklares med opdelingen mellem heltids- og deltidsbrug, der har svinget meget, mens en anden del af faldet kan forklares med et relativt

stort antal bedrifter, der har skiftet ejer. Eftersom sælgers provenu fra salget ofte trækkes ud af erhvervet, medfører ejerskifter i reglen et stort finansieringsbehov. Det forklarer delvist den øgede gæld.

Eftersom der er blevet flere i kvadrant 3 er det nærliggende at formode, at en stor del af de opkøbende virksomheder ligger i denne gruppe. Det kan ligeledes formodes, at en del af de opkøbende virksomheder befandt sig i kvadrant 1 før opkøbet, men at disse har skiftet til kvadrant 3 som følge af øget gældssætning.

Eftersom de opkøbende virksomheder formodes primært at komme fra gruppe 1 og 3, og de solgte virksomheder fra gruppe 2 og 4, er det overvejende effektive virksomheder med god evne til at generere likviditet, der har overtaget mindre lønsomme virksomheder.

- I 2015 og 2016 var **indtjeningen** i landbruget generelt lav. Det har ligeledes skabt et finansieringsbehov, der har øget den samlede gældsætning.
- Lavkonjunktoren i 2015 og 2016 har samtidig skabt et pres på producenterne for at øge **produktivitet og effektivitet**. Der har historisk været en tendens til, at landmændene gør en ekstra indsats for at holde omkostningerne nede i krisetider og giver lidt mere efter i opgangstider, hvor presset på likviditeten ikke er så stort. Det bidrager til at forklare forbedringen i evnen til at generere likviditet, målt under en konjunkturneutral betragtning. Forbedringen bekræftes af en række centrale økonomiske nøgletal, såsom overskudsgrad, likviditet i forhold til omsætning mv.

For at understøtte ovenstående formodninger, er der foretaget en analyse af, hvilke virksomheder, der ikke længere har indberettet regnskaber til ØDB (proxy for hvem, der har forladt erhvervet, velvidende at enkelte blot har undladt at indberette).

Resultaterne vises i bilag 4 for 2015 og 2016, hvor udviklingen er mest markant. Formodningen om, at der blandt de sælgende landmænd er en overrepræsentation af ældre landmænd med små og urentable virksomheder, bliver bekræftet.

Tendenserne går igen i alle driftsgrene, dog klart tydeligst i mælkeproduktionen, hvilket passer med, at 2015 og 2016 var særdeles hårde år for mælkeproducenterne, og at strukturudviklingen her er gået meget stærkt.

Bilag 1 - Forudsætninger

I Holdbarhedsmodellen tilstræbes at justere resultaterne for de væsentligste konjunkturmæssige forhold. Derved bliver det muligt at vurdere den underliggende økonomiske tilstand i erhvervet uafhængigt af de aktuelle konjunkturer, der svinger kraftigt i landbrugserhvervet. Derudover bliver det muligt at sammenligne økonomien i erhvervet fra år til år, uden at konjunkturerne påvirker bevægelserne.

Resultaterne afhænger selvsagt af, hvilke konjunkturjusteringer, der foretages i beregningerne. De konjunkturjusterede priser svarer til priserne i et "normalår", hvor de langsigtede skøn fra OECD/FAO danner baggrund for estimaterne for hovedprodukterne. Normalårs-priserne for mindre produkter fastlægges i et samarbejde med råvareeksperter fra L&F, SEGES og eksterne. Også renterne konjunkturneutraliseres ud fra konsensus skøn.

I det neutrale scenarium svarer investeringerne/afdrag til reinvesterings-/værdiforringelsen i likviditetsberegningen. Aflønning af ejerens arbejdskraft sættes til private udtræk til privatforbrug, skat og opsparring, og ægtefælleindkomst indgår i likviditeten. Der anvendes bogførte værdier i beregningen af gældsprocenten. Endvidere justeres for ekstraordinære forhold i de pågældende år, såsom høstudbytter, værdiændringer af besætning og beholdning mv.

Bilag 2 – Opdeling af de højt gældsatte landbrugsvirksomheder

Nedenfor ses fordelingen i grupper med en yderligere opdeling af bedrifter med høj gæld:

Figur 4. Heatmap 2016

Figur 5. Heatmap 2015

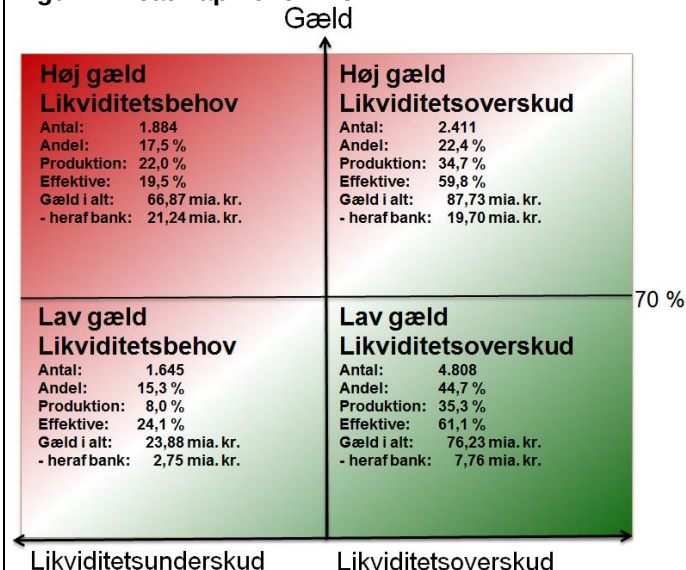
Bilag 3 – Fordeling af driftsgrene i heatmaps, 2016

Nedenfor ses endvidere fordelingen på hoveddriftsgrenene mælk, korn, slagtesvin og smågrise i 2016:

Figur 6. Heatmap 2016 - Mælk

Figur 7. Heatmap 2016 - Korn

Figur 8. Heatmap 2016 - Slagtesvin

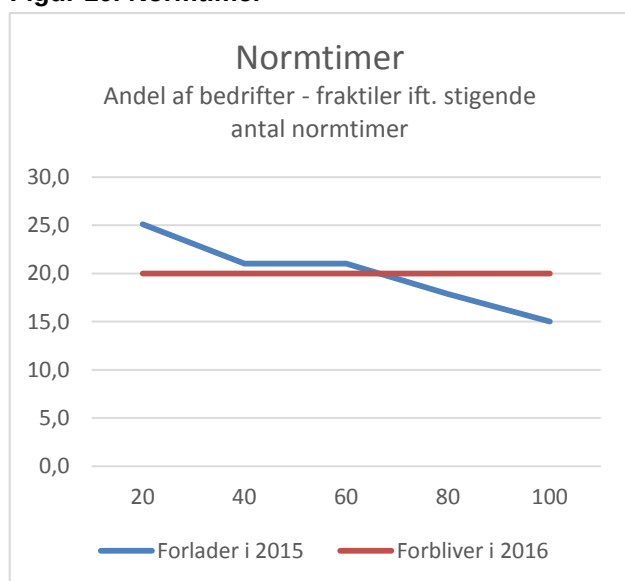
Figur 9. Heatmap 2016 - Smågrise

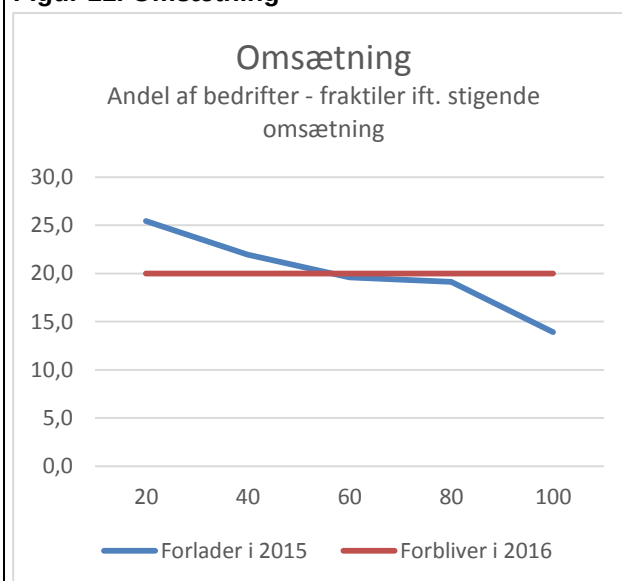
Bilag 4 – Sammenligning mellem ophørende og fortsættende bedrifter i 2015-2016

Følgende figurer sammenligner fordelingen af virksomheder i forskellige fraktiler blandt dem, der forlader erhvervet i 2015 i forhold til dem, der er forblevet i erhvervet i 2016. Eksempelvis ses det, at både målt på normtimer og omsætning, var der en overrepræsentation af bedrifter i den mindste fraktil blandt landmænd, der forlod erhvervet i 2015 i forhold til dem, der forblev i erhvervet i 2016. Det vil sige, at det var relativt små bedrifter, der ophørte i 2015.

Figur 10. Normtimer

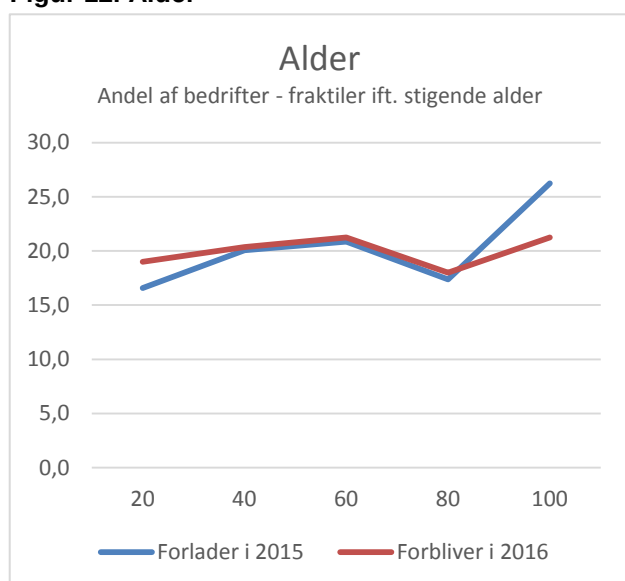

Figur 11. Omsætning

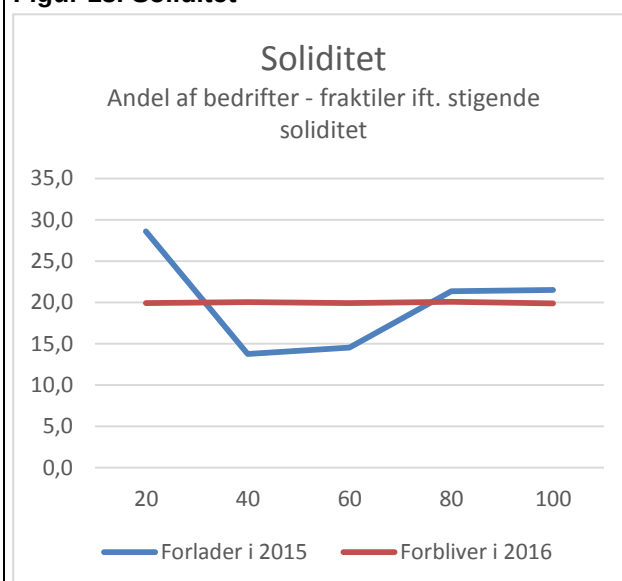

Der var underrepræsentation af yngre og overrepræsentation af ældre, der forlod erhvervet i 2015. Der var en overrepræsentation af virksomheder med lav soliditet, blandt dem, der forlod erhvervet i 2015, men også relativt lidt flere med høj soliditet. Sidstnævnte kan hænge sammen med overrepræsentationen af ældre landmænd, der typisk er bedre konsolideret.

Figur 12. Alder

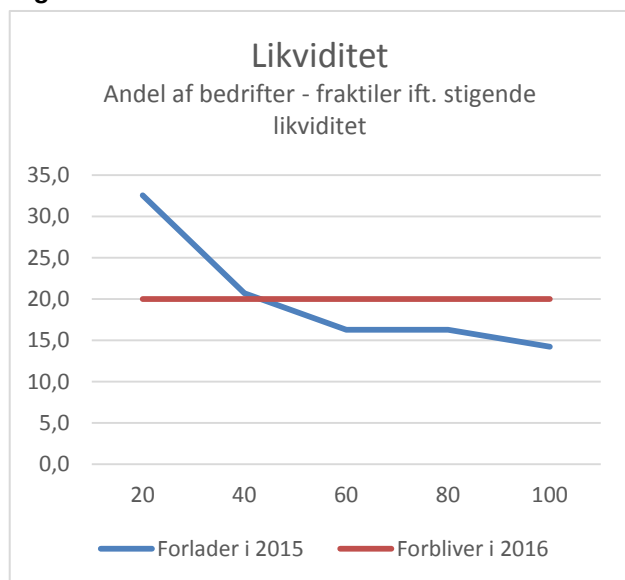
Figur 13. Soliditet

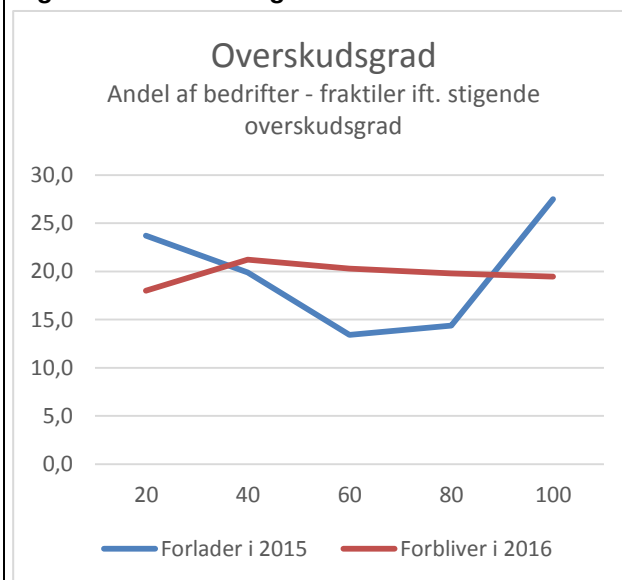
Der var en overrepræsentation af landmænd med ringe evne til at generere likviditet, der forlod erhvervet i 2015.

Der var en overrepræsentation af virksomheder med lav overskudsgrad, blandt dem, der forlod erhvervet i 2015, men også relativt flere med høj overskudsgrad.

Figur 14. Likviditet

Figur 15. Overskudsgrad

Samlet set bekræfter sammenligningen mellem de ophørende og de fortsættende, at der er relativt mange små, urentable landbrug med ældre ejere, som forlader erhvervet, mens det er de større, rentable landmænd, der fortsætter.

Kontakt:

Erhvervsøkonomisk chef Klaus Kaiser
LF, SEGES/Erhvervsøkonomi
T +45 8740 5175 / M +45 2013 5175
E kak@seges.dk

Øvrige medvirkende:

Seniorkonsulent Lone Balle Carlqvist
Landskonsulent Arne Oksen
Studertermedhjælper Amalie Woel